Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.
Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De NAVO-norm van 5 procent is een hype

Eens, deze is een uiting van ondoordachte politieke geldsmijterij

door Hans Hillen De auteur was minister van Defensie in het kabinet-Rutte I.

Niet de Russische agressie op het eigen Europese continent heeft de Europese bondgenoten van de NAVO werkelijk gealarmeerd voor dreigend onweer, maar chantage en vijandelijke taal door de Amerikaanse president. Nu pas schieten de begrotingen voor Defensie omhoog. Tenminste, als wij dit in Europa inderdaad volledig gaan waarmaken. Tot nu toe past het nieuwe Europese militaire beleid vooral in de eigentijdse politiek van *diepe zakken*. Grote bedragen worden opgevoerd in het theater van de democratie. Maar zonder grondige analyses en uitvoeringsplannen kan het over een paar jaar alweer ketelmuziek zijn geweest. Dat is exact de huidige makke in het Westen: op het alarm stuiven we op en maken een hoop drukte, maar als de opwinding voorbij is, verliezen we de aandacht. Intussen is er nauwelijks sprake geweest van een fundamentele aanpak. De huidige invloed van sociale media stuwt de emotie in het publieke debat, meer dan goed analyseren en diep nadenken. Kracht laten zien garandeert veel sneller publieke steun, of zelfs enthousiasme, dan grondige diepgang. De Amerikaanse president Trump heeft dit zelfs tot kern van zijn beleid gemaakt. Resultaat? Niemand schiet er iets mee op, en het wordt alleen maar steeds onrustiger.

NAVO-top vooral financieel imponerend

Blijven we even bij de NAVO, dan denk ik terug aan de top van het bondgenootschap in Den Haag, afgelopen juni. Ook die ging om uitstraling. Uitstraling naar Poetin om te imponeren door eenheid. Uitstraling naar de eigen burgers met een signaal van wilskracht en verbondenheid. Maar de kernafspraak van de NAVO, artikel 5 – één voor allen, allen voor één –, werd niet als symbool van eenheid onderstreept, maar gebruikt als chantagemiddel door president Trump naar de eigen bondgenoten. Het ging vooral om geld, veel geld. Dat moest imponeren. Maar inhoud, een inkijk naar de gewenste grotere en innovatievere militaire opbouw, was niet aan de orde.

Aan de show heeft het niet gelegen. Het was de duurste NAVO-top ooit: ruim 183 miljoen voor een vergadering van twee dagen. Het diner was ten paleize, en de koning en de koningin gingen op de foto met de hele club. Een AI-clip liet ze vrolijk de cancan dansen. Die clip ging viral. Kortom, een succesvolle en ontspannen top. Trump logeerde als een vorst en zag minzaam toe hoe zijn Europese neefjes en nichtjes zich uitsloofden met vele miljarden. Op basis van welk militair plan precies? Geen idee, maar het getal was groot, en daar ging het om.

Geld uitdelen als politieke trend

Diepe zakken als politieke opsteker werd getrendset door de Nederlandse minister van Financiën, Wopke Hoekstra, in 2020, toen de coronacrisis zich nadrukkelijk begon te manifesteren. Terwijl de paniek toenam, kwam zijn geruststelling: 'Ik heb diepe zakken!' Lees: het komt goed, hoor! Dat kwam het inderdaad ook wel, en het ruimhartig uitgedeelde overheidsgeld heeft economisch zeker geholpen – maar uiteindelijk ging het vooral om het vaccin, en daar gaat de politiek niet over.

Vredesmissies kunnen we aan, maar een moderne oorlog?

Vervolgens kwam het klimaat op de agenda. Klimaat is vooral natuurkunde, meer dan politiek. Maar er was nog nergens een brede, inhoudelijk onderbouwde strategie. Dus, ja hoor: *diepe zakken*. In dit geval tal van subsidies, en met miljarden gevulde fondsen. Kies een stip op de horizon, zeg 2050, maak een ambitieus programma, en leg dat wettelijk vast. Of het allemaal technisch mogelijk is, of dat de economie het aankan, zien we dan wel weer. Laatste voorbeeld: hoe lossen wij het probleem op van de kinderopvangtoeslagen? *Diepe zakken*. We halen er zelfs Oranje bij. *Ruimhartig* is het codewoord. Niet te veel doorvragen het consigne. Maar is het niet vragen om moeilijkheden als een reeds overbelast fiscaal systeem nog eens extra wordt volgehangen met toeslagen, naast progressieve tarieven, boxen, heffingskortingen en aftrekposten? Is daar al iets aan gedaan?

Bouwplan voor de krijgsmacht

Terug naar de NAVO. Het geopolitieke beeld is weinig vrolijk. Het wachten is op ongelukken. Net als bij al die andere vraagstukken klinkt wel het alarm, maar is er geen plan. Defensie is nauwelijks Europees georganiseerd. Vredesmissies kunnen we aan, maar een moderne oorlog? Kijk eens naar de technologie van Israël en China, of naar de innovaties op het slagveld in Oekraïne. Vooruitgang overkomt je niet, die organiseer je. Bij ICT deed het bedrijfsleven het. Hoe gaat dat bij een overheidstaak als Defensie? Ja, in de krijgsmacht loopt men met opgestoken veren. Eindelijk staat die weer op de kaart. Maar waar is het bouwplan voor de krijgsmacht van overmorgen? Voorlopig lijkt vooral 'restauratie' het sleutelwoord. Herstellen wat is kwijtgemaakt. Maar de technologische revolutie zet ook de krijgskunde fundamenteel op zijn kop. Bereiden we ons daarop voor? Of stijgt de ambitie niet uit boven de politiek van *diepe zakken*, oftewel tijdelijk met geld smijten tot het volgende alarmdossier zich aandient? Ik hoop het eerste, maar vrees het laatste.